

Verstorings- en verslechteringstoets Recreatiepark Weerribbenland

Definitief

Opdrachtgever:

Weerribbenland B.V.
T.a.v. [REDACTED]
Postbus 170
7730 AD OMMEN

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
Mossendamsdwarsweg 3
7472 DB GOOR
Postbus 53, 7470 AB GOOR
T [REDACTED]
F [REDACTED]
E [REDACTED]
www.eelerwoude.nl

Project nr. 3090.1

<i>Opgesteld door</i>	<i>Gecontroleerd</i>	<i>Datum</i>
[REDACTED]	[REDACTED] [REDACTED]	1-12-2008

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	2
1.1 Aanleiding	2
1.2 Werkwijze	2
1.3 Leeswijzer	2
2. BESCHRIJVING VOORNEMEN	3
2.1 Locatie voornemen	3
2.2 Beschrijving voornemen	3
2.3 Vaarbewegingen & recreatief gebruik	4
2.4 Planning	4
3. BESCHERMDE NATUURWAARDEN EN KENMERKEN	5
3.1 Algemeen	5
3.2 Kwalificerende habitattypen en soorten	5
3.3 Natuurwaarden plangebied	5
4. EFFECTEN-ANALYSE	8
4.1 Uitgangspunten	8
4.2 Effecten habitattypen	8
4.3 Effecten habitatrichtlijnsoorten	8
4.3.1 Meervleermuis	8
4.3.2 Bittervoorn	10
4.3.3 Kleine modderkruiper	10
4.3.4 Overige soorten	11
4.4 Effecten vogelrichtlijnsoorten	11
4.5 Conclusies	12
4.6 Advies	12

LITERATUURLIJST

BIJLAGEN

- Bijlage 1: Inrichtingsschets
Bijlage 2: Instandhoudingsdoelen

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

In het kader van de gewenste realisatie van een recreatiepark ten noorden van Ossenzijl heeft Eelerwoude opdracht gekregen van Weerribbenland B.V. om een Verstorings- en verslechteringstoets uit te voeren. Deze toetsing is een vervolg op het 'Vooronderzoek natuurwetgeving realisatie recreatiepark Ossenzijlerweg, Ossenzijl', opgesteld door Ecogroen advies. In de door Ecogroen uitgevoerde Voortoets wordt geconcludeerd dat mogelijk negatieve effecten optreden op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied De Weerribben, maar dat deze met zekerheid niet significant negatief zijn. Er moet een vergunning worden aangevraagd middels een Verstorings- en verslechteringstoets.

De resultaten van de Verstorings- en verslechteringstoets zijn beschreven in deze rapportage.

1.2 Werkwijze

Voorafgaand aan het opstellen van de Verstorings- en verslechteringstoets zijn door Eelerwoude een aantal nadere veldbezoeken uitgevoerd naar de beschermde fauna in het gebied. Deze veldbezoeken zijn uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet (FFwet). De resultaten zijn beschreven in het rapport 'Nadere onderzoeken fauna recreatiepark Weerribbenland'. Het rapport zal mede gebruikt worden voor de onderbouwing van de Verstorings- en verslechteringstoets (gegevens van meervleermuizen ed.).

Voor de Verstorings- en verslechteringstoets is daarnaast gebruik gemaakt van de volgende bronnen:

- Werkdocument Natura 2000 De Wieden & De Weerribben 2008-2014. Provincie Overijssel, 2008
- Gegevens van Weerribbenland B.V.
- Een informatief veldbezoek op 10 september 2008

- Vooronderzoek natuurwetgeving realisatie recreatiepark Ossenzijlerweg, Ossenzijl. Ecogroen advies, 2008.

In deze Verstorings- en verslechteringstoets wordt onderzocht in welke mate het voornemen een negatief effect heeft op de instandhouding van de beschermde natuurwaarden. De effecten worden per soort, waarvoor de Weerribben zijn aangewezen als Natura 2000-gebied (de zogenaamde 'kwalificerende soorten'), beschreven.

Het bevoegd gezag (de Provincie Overijssel) moet uiteindelijk beoordelen of de effecten aanvaardbaar zijn en of er een vergunning wordt afgegeven.

Behalve de Weerribben ligt het plangebied ook op relatief korte afstand van het Natura 2000-gebied 'Rottige Meenthe en Brandemeer'. Gezien de afstand en ontoegankelijkheid van dit Natura 2000-gebied, worden effecten op dit gebied niet verwacht [Ecogroen, 2008].

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op het voornemen. De beschermde natuurwaarden en kenmerken van de Weerribben zijn opgenomen in hoofdstuk 3. De effecten op de beschermde natuurwaarden zijn beschreven in hoofdstuk 4. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een conclusie en aanbeveling.

2. BESCHRIJVING VOORNEMEN

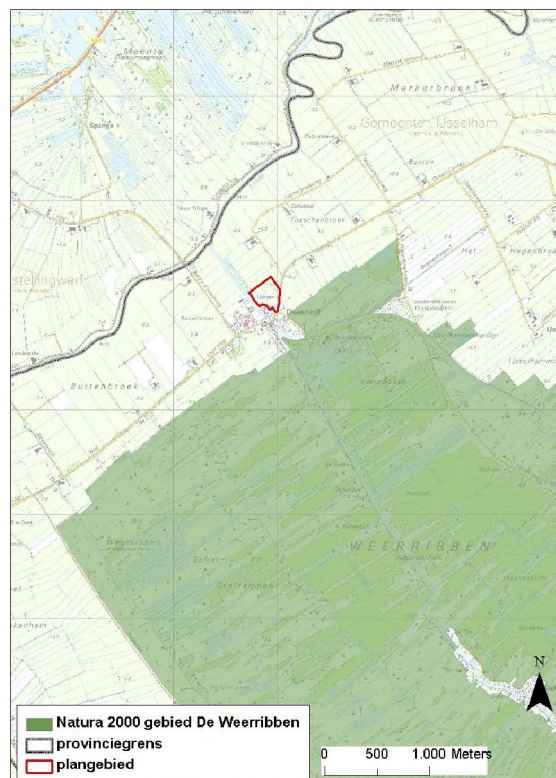
2.1 Locatie voornemen

Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 5,8 ha en ligt aan de noordzijde van de kern Ossenzijl. De ligging van het te ontwikkelen recreatiepark is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1 ligging recreatiepark Weerribbenland

De ligging van het voornemen ten opzichte van het Natura 2000-gebied de Weerribben is weergegeven in figuur 2. De Rottige Meenthe en Brandemeer (grens N2000-gebied niet weergegeven in de figuur) ligt noordelijk van de provinciegrens Overijssel-Friesland.

Figuur 2 ligging Natura 2000 gebied Weerribben

2.2 Beschrijving voornemen

In bijlage 1 is een inrichtingsschets van het recreatiepark opgenomen. Het voornemen bestaat uit de realisatie van 60 recreatiewoningen, twee groepsaccommodaties, zes permanente woningen en een beheerderswoning. De woningen komen aan het water te liggen. Dit water heeft een vrije verbinding met de Ossenzijlersloot. Voor wat betreft de zes permanente woningen is het ook een uitbreiding van Ossenzijl.

Het aantal vrije ligplaatsen is circa 25 voor boten tot 15 meter en circa 8 voor sloepen e.d tot 8 meter. Bij iedere woning kan een sloep of een vergelijkbaar vaartuig gelegd worden (dus 69 stuks in totaal).

Bestaande waterlopen in het plangebied zullen, indien nodig, gedempt worden. Bestaande bosschages worden indien nodig gerooid.

De aanvoer en afvoer van grondstoffen/materialen tijdens de aanleg van het park zal via de Ossenzijlerweg plaatsvinden.

Het plan wordt ondersteund door de provincie Overijssel en de gemeente Steenwijkerland (bron: Weerribbenland B.V.).

2.3 Vaarbewegingen & recreatief gebruik

Er zijn geen gegevens over het verwachte aantal extra vaarbewegingen in het gebied als het gevolg van het voornemen. Het verwachte recreatieve gebruik van het park zal in de zomer hoger zijn dan in de winter.

Ten zuiden van Ossenzijl ligt recreatiecentrum De Kluft. Dit recreatiecentrum grenst aan de bestaande woonkern en heeft een oppervlakte van circa 15 ha. De jachthaven biedt plaats aan 200 boten. Er zijn 300 campingplaatsen aanwezig (bron: www.dekluft.nl). Vanuit het recreatiecentrum kan men het Nationaal Park de Weerribben met een oppervlakte van circa 3.500 ha intrekken, bijvoorbeeld met kano, sloep, fluisterboot of fiets. De Weerribben is het hele jaar grotendeels toegankelijk (www.staatsbosbeheer.nl).

Het bezoekerscentrum van Nationaal Park de Weerribben ligt in recreatiecentrum De Kluft. In het Werkdocument Natura 2000 De Wieden & De Weerribben [Provincie Overijssel, 2008] zijn cijfers opgenomen over de bezoekersaantallen van dit bezoekerscentrum. Het bezoekerscentrum De Weerribben trekt per jaar 130.000 bezoekers. Op jaarbasis trekt het Nationaal Park De Weerribben circa 350.000 fietsers en circa 65.000 kanoërs [Provincie Overijssel, 2008].

2.4 Planning

Men is voornemens de bestemmingsplanprocedure dit jaar (2008) op te starten en men verwacht eind 2009 te kunnen starten met de realisatie van het park. De oplevering van het recreatiepark zal dan in de eerste helft van 2011 zijn.

3. BESCHERMDE NATUURWAARDEN EN KENMERKEN

3.1 Algemeen

Het gebied Weerribben is een ten dele vergraven veengebied in de kop van Overijssel. Het bestaat uit uitgeveende trekaten, onvergraven legakkers van wisselende breedte, grotere percelen niet vergraven veen, verlandend water, trilveenrietlanden, graslanden, ruigteterreinen en moerasbossen. Alle successiestadia van open water tot en met moerasheide en veenbos zijn aanwezig. Mede door de betrekkelijk late verving weerspiegelen ze nog veel van de oorspronkelijke gebiedsopbouw.

Het huidige landschap met een karakteristiek patroon van petgaten en legakkers is ontstaan door het afgraven van veen voor de turfwinning. Toen rond 1920 de turfwinning niet meer rendabel was, schakelde de lokale bevolking geleidelijk over op rietteelt. In 1919 werd het Stroink gemaal bij Blokzijl gebouwd om het waterpeil in Noordwest Overijssel onder controle te krijgen. Hierdoor werden de rietlanden minder nat, waardoor het verlandingsproces versnelde en het riet doorgroeid raakte met ruigtekruiden (bron: www.minlnv.nl).

3.2 Kwalificerende habitattypen en soorten

Het Natura 2000-gebied Weerribben kwalificeert zich vanwege het voorkomen van een aantal bijzondere habitattypen, habitatsoorten en broedvogels. De 'kwalificerende' habitattypen (9), habitatsoorten (9) en broedvogels (8) van het gebied zijn hieronder weergegeven.

Habitattypen

H3140	Kranswierwateren
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden
H4010_B	Vochtige heiden
H6410	Blauwgraslanden
H6430_A	Ruigten en zomen

H7140_A	Trilvenen
H7140_B	Veenmosrietland
H7210	Galigaanmoerassen
H91D0	Veenbossen

Habitatrichtlijnsoorten

H101X	Platte schijfhoren
H1042	Gevlekte witsnuitlibel
H1060	Grote vuurvliinder
H1082	Gestreepte waterroofkever
H1134	Bittervoorn
H1145	Grote modderkruiper
H1149	Kleine modderkruiper
H1318	Meervleermuis
H1903	Groenknolorchis

Vogelrichtlijnsoorten (broedvogels)

A021	Roerdomp
A029	Purperreiger
A119	Porseleinhoen
A153	Watersnip
A197	Zwarte stern
A292	Snor
A295	Rietzanger
A298	Grote karekiet

De instandhoudingsdoelen van de habitattypen, habitatsoorten en de vogelrichtlijnsoorten zijn opgenomen in bijlage 2.

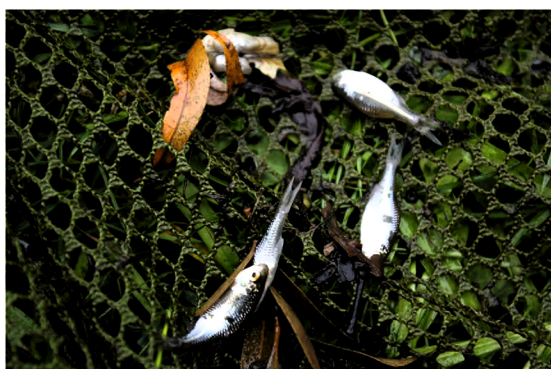
3.3 Natuurwaarden plangebied

Meer dan de helft van het plangebied bestaat uit intensief agrarisch gebruikt weiland. Tussen de percelen liggen kleine slootjes. Aan de zuidzijde ligt een zompig en ruig grasveld dat 's winters gebruikt wordt als ijsbaan. Langs de Ossenzijlerweg liggen volkstuintjes. De westgrens wordt gevormd door de Ossenzijlersloot.

Geen van de kwalificerende habitattypen zijn aanwezig in het plangebied. Ter plaatse van de ijsbaan zijn weliswaar ruigten aanwezig, maar deze zijn soortenarm en bevatten algemene soorten. Soortenarme ruigten met

uitsluitend zeer algemene soorten vallen buiten de definitie van het habitattype Ruigten en zomen (bron: www.synbiosys.alterra.nl).

Van de kwalificerende habitatrichtlijnsoorten is het voorkomen van een lokale populatie bittervoorns (figuur 3) in het plangebied bekend. De vangstlocatie (vangst van 3 exemplaren door Eelerwoude) is weergegeven in figuur 4. Ecogroen ving de soort in dezelfde sloot [, 2008]. De verwachting is dat de soort ook voorkomt in andere sloten in én rond het plangebied, omdat het biotoop van deze sloten overeenkomt met het biotoop van de sloot waarin de soort is gevangen en omdat de sloten grotendeels met elkaar in verbinding staan.

Figuur 3 bittervoorns¹

Figuur 4 fauna-waarnemingen

De Meervleermuis heeft een vliegroue over de Ossenijlersloot (zie figuur 4). Tijdens drie gerichte bezoeken door Eelerwoude in 2008 zijn per bezoek tussen 10 en 20 exemplaren op vliegroue waargenomen. Tevens bevindt er zich een (kraam)kolonieplaats van de Meervleermuis op circa 100 m ten zuiden van het plangebied (bron: [], plaatselijke beroepsvisser & Anne-Jifke Haarsma, voorzitter Vleermuiswerkgroep Nederland). Tijdens de veldbezoeken in 2008 zijn door Eelerwoude op deze locatie geen uitvliegende exemplaren waargenomen.

De Kleine modderkuiper (figuur 5) is door Eelerwoude aangetroffen in de Ossenijlersloot (3 exemplaren). De overige kwalificerende habitatrichtlijnsoorten worden niet verwacht in het plangebied omdat er geen geschikt leefgebied aanwezig is voor deze soorten.

¹ Foto's niet genomen in plangebied

Figuur 5 Kleine modderkruiper¹

De vogelrichtlijnsoorten worden niet broedend verwacht in het plangebied omdat geschikt broedbiotoop ontbreekt en/of de verstoring vanuit de naastgelegen woonkern waarschijnlijk te groot is. Soorten als watersnip en rietzanger kunnen het plangebied wellicht (beperkt) gebruiken als onderdeel van hun foerageergebied.

4. EFFECTEN-ANALYSE

4.1 Uitgangspunten

De volgende uitgangspunten zijn aangehouden voor de effectbeschrijving:

- De aanleg van het park start eind 2009. De oplevering zal in de eerste helft van 2011 zijn (geraamde planning).
- Bestaande waterlopen en bosschages in het plangebied zullen gedempt cq. gerooid worden.
- De aanvoer- en afvoer van grondstoffen/materialen tijdens de aanleg van het park zal via de Ossenzijlerweg plaatsvinden.
- De entree van het park ligt aan de Ossenzijlerweg, ten oosten van de kern Ossenzijl
- Het park wordt aangelegd conform de inrichtingsschets (bijlage 1) en de in paragraaf 2.2 omschreven omvang.

4.2 Effecten habitattypen

Geen van de kwalificerende habitattypen van de Weerribben is aanwezig in het plangebied.

Indirect zouden negatieve effecten kunnen optreden als gevolg van een toename van de recreatiedruk in de Weerribben. Factoren die hierbij kunnen spelen zijn een toename van de scheepvaart in het gebied (mechanische vermessing, verontreiniging, toename golfslag) en een toename van betreding van kwetsbare habitattypen door mensen.

In de huidige situatie trekt het bezoekerscentrum De Weerribben, gelegen ten zuiden van het te realiseren nieuwe park, per jaar 130.000 bezoekers. Op jaarbasis trekt het Nationaal Park De Weerribben circa 350.000 fietsers en circa 65.000 kanoërs [Provincie Overijssel, 2008]. Ten zuiden van het nieuwe park ligt al een bestaand recreatiecentrum dat qua oppervlakte ruim 2,5 x zo groot is als het nieuwe park. Het aantal ligplaatsen voor boten is 200 in het bestaande park versus 69 in het nieuwe park. Recreanten in de Weerribben zullen veelal via de Kalenbergergracht het

gebied intrekken. Deze gracht loopt dwars door de Weerribben en is ook via de zuidzijde van het Natura 2000-gebied te bereiken, bijvoorbeeld vanuit Kalenberg en nog zuidelijker via het Giethoornsche Meer.

Geconcludeerd wordt dat de toename aan recreatiedruk in de Weerribben, als gevolg van de realisatie van het nieuwe recreatiepark aan de noordzijde van Ossenzijl, relatief gezien (ten opzichte van het huidige bezoekersaantal in het gebied) beperkt is. Het gebied heeft in de huidige situatie al een grote aantrekkingskracht op recreanten, is goed toegankelijk en te bereiken via meerdere waterwegen. Bovendien zijn de meest kwetsbare delen van het gebied niet vrij toegankelijk voor recreanten.

Het Werkdocument Natura 2000 De Wieden & De Weerribben (Provincie Overijssel, 2008) stelt dat met het instellen van een zonering bestaande en toekomstige recreatiedruk is op te vangen.

Gezien bovenstaande constatering kan een significant negatief effect van de aanleg van het recreatiepark op de instandhoudingsdoelen van de kwalificerende habitattypen worden uitgesloten.

4.3 Effecten habitatrictlijnsoorten

4.3.1 Meervleermuis

De meervleermuis komt in en rond de Wieden en de Weerribben in hoge aantallen voor. In de nabije omgeving van Ossenzijl zijn ook kolonies aanwezig [Bode et. al., 1999].

In het 'Werkdocument Natura 2000 De Wieden & De Weerribben' (versie 20 februari 2008) wordt het volgende ten aanzien van de Meervleermuis gemeld:

Meervleermuis

Instandhoudingsdoelstelling voor De Wieden en De Weerribben
 "Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie."

Uitwerking omvang en kwaliteit leefgebied

De verwachting is dat de geschiktheid van het gebied als foerageergebied voor de Meervleermuis in stand blijft dankzij maatregelen om het gebied open en waterrijk te houden. De omvang en kwaliteit van het foerageergebied zal toenemen als gevolg van de ontwikkeling van nieuwe natuur en het cyclisch beheer (ontbossen, graven nieuwe petgaten). Voor deze soort zijn aanvullende behoudsmaatregelen nodig om de verblijfplaatsen (vooral in woningen buiten De Wieden en De Weerribben) en verbinding-routes (boven kanalen en sloten, langs bomenrijen, hagen en bosranden) te behouden.

Voor de Meervleermuis is de aanwezigheid van voldoende voedsel (m.n. dansmuggen en nachtvlinders), bewoonbare gebouwen en onverlichte verbindingroutes (kanalen, sloten, lanen, hagen) van belang.

Algemeen

De meervleermuis jaagt 's nachts boven open water (vaarten, kanalen en plassen) en soms ook boven vochtige weilanden. In de zomer woont de soort in spouwmuren van huizen en op zolders van kerken en kastelen. Om van de verblijfplaatsen naar de foerageergebieden te trekken, maakt de meervleermuis gebruik van landschappelijke elementen als vaarten, kanalen en bomenrijen. De afstand tussen de verblijfplaats en het jachtgebied kan 10-15 km bedragen.

In de winter zoeken meervleermuizen koude, maar vorstvrije plaatsen op in bunkers (Zuid-Holland), mergelgroeven (Zuid-Limburg) en kelders (Gelderland). In Overijssel zijn geen winterverblijfplaatsen bekend en verblijven meervleermuizen maar kort; de meeste kraamkolonies zijn reeds half juli verlaten [Haarsma et. al., 2006].

De afstand tussen de zomer- en winterverblijven ligt tussen 20 en 350 km. Bedreigingen voor de soort zijn het verdwijnen van voedselgebieden, versnippering, verlichting en door verstoring van verblijfplaatsen.

Ossenzijl en plangebied

In de kern Ossenzijl zijn kraamkolonieplaatsen van de meervleermuis aanwezig. In de kolonieplaats in de Schoolstraat 2, circa 100 meter ten zuiden van het plangebied, zijn tijdens de onderzoeken geen uitvliegende exemplaren waargenomen.

De Ossenzijlersloot vormt een belangrijke vliegroute voor de meervleermuis. De sloot vormt een verbinding tussen de Weerribben ten zuiden van Ossenzijl en de Rottige Meente ten noorden van Ossenzijl. Zowel de Weerribben als de Rottige Meente vormen belangrijke

leefgebieden voor de meervleermuis en zijn in het kader van Natura 2000 onder andere voor de Meervleermuis aangemeld.

Foeragerende exemplaren zijn niet vastgesteld in het plangebied.

Effecten op de soort

Het voornemen leidt niet tot een verlies van foerageergebied. De kolonieplaats aan de Schoolstraat 2 blijft gehandhaafd. De kolonieplaats ligt in de kern van Ossenzijl. De vleermuizen zijn gewend aan de aanwezigheid van mensen, auto's ed. in de directe omgeving van de kolonieplaats. Tussen de kolonieplaats en het recreatiepark is bebouwing aanwezig. Eventuele verlichting vanaf het park reikt daarom niet tot aan de kolonieplaats. Omdat de toegang tot het park aan de Ossenzijlerweg ligt, leidt het voornemen niet tot extra verstoring van de kolonieplaats door verkeer. Ook de aan- en afvoer van grondstoffen en materialen tijdens de aanleg van het park vindt plaats via de Ossenzijlerweg en niet langs de Schoolstraat. Op basis van bovenstaande wordt geconcludeerd dat het voornemen geen negatief effect heeft op de kolonieplaats van de meervleermuis aan de Schoolstraat.

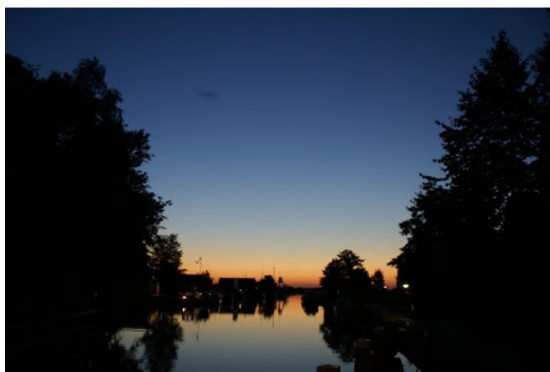
Verstoring van de vliegroute door verlichting kan wel optreden. Meervleermuizen zijn gevoelig voor verstoring door licht. Als één zijde van een vaart verlicht is, vliegen ze altijd aan de onverlichte zijde. Indien de lengte van een verlicht traject te lang is, zullen ze een route mijden.

In de huidige situatie is de Ossenzijlersloot in de kern Ossenzijl al voor een groot deel verlicht aan beide zijden (zie figuur 6).

Figuur 6 verlichting in de kern

Als gevolg van de voorgenomen realisatie van het recreatiepark wordt circa 175 m van de Ossenzijlersloot extra verlicht. Aan de overzijde (westzijde) van dit traject bevinden zich in de huidige situatie al enkele verlichtingsbronnen. Met name ter plaatse van het bedrijfsterrein zijn enkele felle witte verlichtingsbronnen aanwezig. Hoe verder richting de Rottige Meente, hoe minder verlichting er aanwezig is (zie figuur 7).

Figuur 7 verlichting Ossenzijlersloot

Om negatieve effecten op de vliegroute van de Meervleermuis te beperken zal extra verlichting van de Ossenzijlersloot als gevolg van het voornemen geminimaliseerd moeten worden. Dit kan door het treffen van maatregelen zoals:

- het plaatsen van een bommenrij langs de sloot (afscherming van licht)
- het spaarzaam plaatsen van verlichtingsbronnen
- het gebruiken van oranje of groene lampen in plaats van witte lampen
- het toepassen van naar beneden gerichte en strooilichtbeperkende armaturen
- het gebruik maken van een tijd klok (bijvoorbeeld de helft van de verlichting na 11 uur 's avonds uitdoen).

Wanneer door het treffen van deze mitigerende ('verzachtende') maatregelen, het liefst in combinatie met elkaar, de extra verlichting als gevolg van het voornemen minimaal blijft, wordt geen negatief effect verwacht op de vliegroute van de meervleermuizen. De gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie meervleermuizen in Ossenzijl komt hiermee niet in het geding en er is geen negatief effect op de instandhoudingsdoelen van de soort.

Tijdens de aanlegfase van het park zal, bij werkzaamheden in het vliegseizoen van vleermuizen (medio maart tot eind september),

eveneens rekening moeten worden gehouden met de soort door geen werkzaamheden 's nachts uit te voeren en de sloot 's nachts niet extra te verlichten.

4.3.2 Bittervoorn

De bittervoorn is aangetroffen in het plangebied. De doelstelling voor de Bittervoorn in de Weerribben is 'behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie'.

Het voornemen leidt niet tot een directe verkleining van het leefgebied van de Bittervoorn in het Natura 2000-gebied. Aantasting van de kwaliteit van het leefgebied in de Weerribben als gevolg van een toename van de recreatiedruk wordt evenmin verwacht, omdat de verwachte toename van de recreatiedruk beperkt zal zijn (zie paragraaf 4.2).

Het voornemen leidt wél tot het wegnemen van een deel van het leefgebied van de populatie bittervoorns aan de noordoostzijde van Ossenzijl. De verwachting is dat de bittervoorn ook voorkomt in de vele sloten rond het plangebied, omdat het biotoop van deze sloten overeenkomt met het biotoop van de sloot waarin de soort is gevangen en omdat de sloten grotendeels met elkaar in verbinding staan. Tijdens het dempen van sloten zal rekening moeten worden gehouden met de bittervoorn (strikt beschermd door de Flora- en faunawet). Een ontheffing van de Flora- en faunawet zal alleen worden verleend onder voorwaarde dat sloten in de periode 1 september tot en met 30 november worden gedempt (de minst kwetsbare periode van de soort), waarbij eerst de bittervoorns worden afgevangen.

Op basis van bovenstaande wordt geconcludeerd dat het voornemen niet leidt tot een negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van de bittervoorn.

4.3.3 Kleine modderkruiper

De kleine modderkruiper is aangetroffen in de Ossenzijlersloot ter hoogte van het plangebied. De doelstelling voor de kleine modderkruiper in de Weerribben is 'behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie'.

Kleine modderkruipers komen in een groot aantal watertypen voor, zoals sloten, beekjes en meren, verspreid over heel Nederland. De soort ondervindt geen bedreigingen in Nederland voor wat betreft zijn overleving. Door verbeterde inventarisatietechnieken (elektrische schepnetten) zal waarschijnlijk blijken dat de soort nog op een groter aantal plaatsen voorkomt in Nederland dan nu bekend is (bron: www.ravon.nl).

Het voornemen leidt niet tot een directe verkleining van het leefgebied van de kleine modderkruiper in het Natura 2000-gebied. Het recreatiepark komt in rechtstreekse verbinding te staan met de Ossenzijlersloot. De Ossenzijlersloot vormt de verbinding tussen de Linde (ten noorden) en de Kalenbergergracht (ten zuiden). De scheepvaart maakt gebruik van de Ossenzijlersloot om van de Kalenbergergracht naar de Linde te varen (en andersom). De toename van het aantal scheepvaartbewegingen in de Ossenzijlersloot zal (erg) gering zijn ten opzichte van het huidige aantal scheepvaartbewegingen. Mede gelet op het feit dat de kleine modderkruiper algemener is dan dat tot voorheen werd aangenomen, worden geen negatieve effecten verwacht op de populatie kleine modderkruipers in de Ossenzijlersloot. Het voornemen leidt niet tot een negatief effect op de instandhoudingsdoelstelling van de kleine modderkruiper.

4.3.4 Overige soorten

De overige kwalificerende habitatrichtlijnsoorten worden niet verwacht in het plangebied omdat er geen geschikt leefgebied aanwezig is voor deze soorten. Gezien de verwachte (zeer) geringe toename van de recreatiedruk ten opzichte van de huidige recreatiedruk en het feit dat de meest kwetsbare delen van de Weerribben niet vrij toegankelijk zijn voor het publiek, worden geen negatieve effecten verwacht op de instandhoudingsdoelen van de overige kwalificerende habitatsoorten.

4.4 Effecten vogelrichtlijnsoorten

De vogelrichtlijnsoorten worden niet broedend verwacht in of in de zeer nabije omgeving van het plangebied. Van directe negatieve effecten

op vogelrichtlijnsoorten is daarom geen sprake. Soorten als watersnip (zie figuur 6) en rietzanger kunnen het plangebied tijdelijk gebruiken als onderdeel van hun foerageergebied.

Figuur 6 watersnip ()²

In de directe omgeving van het plangebied is echter ruim voldoende alternatief foerageergebied aanwezig, waardoor een negatief effect op populatieniveau uitgesloten wordt.

De extra verstoring gedurende het broedseizoen (maart – medio juli) als gevolg van een toename van geluid of licht afkomstig van het werkverkeer tijdens de aanleg van het park, wordt marginaal verwacht, gezien het feit dat de aan- en afvoer van grondstoffen/materialen via de Ossenzijlerweg plaats vindt. Deze weg ligt ter hoogte van het te realiseren park op een afstand van 100 tot 250 m van het Natura 2000-gebied en is al een vrij drukke verkeersader (loopt door het centrum van Ossenzijl).

In paragraaf 4.2 is al geconcludeerd dat de verwachte toename van de recreatiedruk beperkt is ten opzichte van het huidige bezoekersaantal in de Weerribben. Daarnaast zijn de meest kwetsbare delen van de Weerribben niet vrij toegankelijk voor de recreanten. Het Werkdocument Natura 2000 De Wieden & De Weerribben (Provincie Overijssel, 2008) stelt dat met het instellen van een zonering bestaande en toekomstige recreatiedruk is op te vangen. Een negatief effect op broedvogels als gevolg van extra

² Foto niet genomen in plangebied

verstoring door recreatieve uitloop wordt daarom niet verwacht.

Op basis van bovenstaande informatie wordt geconcludeerd dat een negatief effect op de instandhoudingsdoelen van de vogelrichtlijnsoorten van de Weerribben wordt uitgesloten.

4.5 Conclusies

De aanleg van een nieuw recreatiepark van circa 5,8 ha aan de noordzijde van Ossenzijl heeft met zekerheid geen significant negatief effect op de instandhoudingsdoelen van de kwalificerende habitattypen en vogelrichtlijnsoorten van het Natura 2000-gebied De Weerribben.

Voor de kwalificerende habitatrichtlijnsoort meervleermuis zullen mitigerende maatregelen moeten worden getroffen om een negatief effect op de populatie meervleermuizen in Ossenzijl te voorkomen. Deze mitigerende maatregelen moeten gericht zijn op het beperken van de verlichting van de Ossenzijlersloot, een belangrijke vliegroute van de meervleermuis. Indien de extra verlichting van de Ossenzijlersloot wordt geminimaliseerd, worden geen negatieve effecten verwacht op de instandhoudingsdoelen van de meervleermuis.

Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de kleine modderkruiper en de bittervoorn, beide aangetroffen tijdens ecologisch onderzoek ter plaatse van het plangebied, worden niet verwacht. Bij het dempen van sloten zal wél rekening moeten worden gehouden met de bittervoorn, conform de strikt beschermde status van deze soort volgens de Flora- en faunawet.

De overige kwalificerende habitatrichtlijnsoorten worden niet verwacht in het plangebied. Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van deze overige kwalificerende habitatsoorten worden uitgesloten.

4.6 Advies

Geadviseerd wordt om de resultaten van deze Verstorings- en verslechteringstoets te bespreken met het bevoegd gezag (de Provincie Overijssel). Op basis van dit overleg kan het vervolgtraject (vergunning van de Natuurbeschermingswet aanvragen) worden bepaald.

LITERATUURLIJST

[Bode, A.D., A.J. Dijkstra, B. Hoekstra, R. Hoeve & R. Zollinger, 1999]

De Zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren. Zoogdierenwerkgroep Overijssel & Natuur en Milieu Overijssel. Zwolle.

[Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay., I. Wynhoff en De Vlinderstichting, 2006]

De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna deel 7, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden. ISBN 90-5011-227-7.

[Brandhof, P.M. , 2008]

Vooronderzoek natuurwetgeving realisatie recreatiepark Ossenzijlerweg, Ossenzijl. Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuur- en regelgeving. Rapport 08-103, 3 juni 2008. Ecogroen advies, Zwolle.

[Haarsma, A-J, A. Verkade, A. Voute, H. Limpens, W. Bongers, F. Bongers, J.W. van der Vegte & P. Twisk, 2006]

Nederland 'meer'vleermuisland! Omgaan met meervleermuizen in het landschap. Zoogdiervereniging VZZ & Universiteit Leiden.

[Provincie Overijssel, 2008]

Werkdocument Natura 2000 De Wieden & De Weerribben, 2008-2014, versie 20 februari 2008.

[SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002]

Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Geraadpleegde sites:

www.synbiosys.alterra.nl (voor een beschrijving van habitattypen, habitatsoorten en vogelrichtlijnsoorten)

www.dekluft.nl

www.minlnv.nl

www.staatsbosbeheer.nl

BIJLAGEN

Bijlage 1: Inrichtingsschets

Bijlage 2: Instandhoudingsdoelen

- type A
- type B
- type C
- type D
- type E
- type F

Weerribbenland
plannummer: 5769
schaal: 1:1000
datum: 21-10-2008

Bijlage 2: Instandhoudingsdoelen

Habitattypen

H3140 Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische *Chara* spp. vegetaties

Doel: Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting: Het habitattype kranswierwateren komt zowel voor in enkele petgaten en vaarten als in poeltjes en petgatrestanten in het kragengebied. Na een achteruitgang in voorkomen en kwaliteit door een hoge fosfaatlast gedurende enkele tientallen jaren, treedt thans enig herstel op.

H3150 Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type *Magnopotamion* of *Hydrocharition*

Doel: Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting: Na een sterke achteruitgang is het habitattype meren met krabbenscheer en fonteinkruiden nu op verschillende plaatsen weer in goed tot zelfs uitstekende kwaliteit aanwezig. Verder herstel (uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit) wordt hier voor mogelijk gehouden.

H4010 Noord-Atlantische vochtige heide met *tetralix*

Doel: Uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit vochtige heiden, *laagveengebied* (subtype B).

Toelichting: De Weerribben is één van de laagveengebieden in Nederland waar zich goede voorbeelden van het habitattype vochtige heiden, *laagveengebied* (subtype B) bevinden, maar de oppervlakte is klein.

H6410 Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem (*Molinion caeruleae*)

Doel: Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting: Verbetering van de kwaliteit is gewenst omdat het habitattype blauwgraslanden landelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeert.

H6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

Doel: Behoud oppervlakte en kwaliteit van ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A).

Toelichting: Het habitattype ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A) is goed ontwikkeld aanwezig.

H7140 Overgangs -en trilveen

Doel: Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (subtype A) en behoud oppervlakte en kwaliteit overgangs- en trilvenen, *veenmosrietlanden* (subtype B).

Toelichting: Samen met de Wieden is de Weerribben topgebied voor het habitattype overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (subtype A) dat landelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeert. Dit subtype is gebonden aan fosfaatarm en bicarbonaatrijk water. Er moeten voldoende mogelijkheden gegarandeerd worden voor nieuwvorming ter vervanging van plekken die geleidelijk overgaan in het andere subtype en in habitattype H4010 vochtige heiden, *laagveengebied* (subtype B). Een veel grotere oppervlakte is aanwezig van overgangs- en trilvenen, *veenmosrietlanden* (subtype B). Dit vormt, samen met andere rietlanden, een belangrijke bron voor de vorming van habitattype H4010 vochtige heiden, *laagveengebied* (subtype B) en eventueel habitattype H7110 actieve hoogvenen, *hoogveenlandschap* (subtype A) - hoogveenmossen komen reeds veelvuldig voor.

H7210 Kalkhoudende moerassen met *Cladium mariscus* en soorten van het *Caricion davallianae*

Doel: Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting: Het gebied was in het verleden belangrijk voor het habitattype galigaanmoerassen. Momenteel komt een voor dit habitattype grote oppervlakte voor van matige kwaliteit. Nieuwvorming is nodig om dit type duurzaam te behouden en de kwaliteit te verbeteren. Tevens zijn er mogelijkheden voor uitbreiding oppervlakte. In de toekomst kan het gebied daarom een zeer grote bijdrage leveren aan het landelijke doel van het habitattype. Daarmee wordt tevens een belangrijke bijdrage geleverd aan de diversiteit van vegetatiestructuren in het gebied.

H91D0 *Veenbossen

Doel: Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting: Er is thans een groot, en vanuit behoudsoogpunt belangrijk areaal van het habitattype hoogveenbossen aanwezig.

Soorten

H101X Platte schijfhoren

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting: De Weerribben is één van de gebieden die een grote bijdrage levert voor de platte schijfhoren.

H1042 Gevlekte witsnuitlibel

Doel: Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie tot een duurzame populatie van ten minste 3.000 volwassen individuen.

Toelichting: De populatie gevlekte witsnuitlibellen in dit gebied is de grootste van de drie populaties in Nederland. Het gebied omvat een zeer groot deel van het potentiële leefgebied en daarom is het noodzakelijk dat de populatie uitgroeit tot 60% van het landelijke doel.

Voortdurende aanwezigheid van verlandende wateren is daarvoor een vereiste.

H1060 Grote vuurvliinder

Doel: Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie tot een duurzame populatie van ten minste 3.000 volwassen individuen.

Toelichting: De grote vuurvliinder heeft een zeer ongunstige gunstige staat van instandhouding. Het gebied bevat de grootste van de drie populaties in Nederland, die geen van alle duurzaam zijn. Binnen het gebied zijn meerdere leefgebieden beoogd.

H1082 Gestreepte waterroofkever

Doel: Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.

Toelichting: De gestreepte waterroofkever heeft een zeer ongunstige staat van instandhouding en is vrijwel geheel beperkt tot laagveenmoerassen.

H1134 Bittervoorn

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting: Het gebied ligt binnen het hoofdverspreidingsgebied van de bittervoorn en is daarom van relatief groot belang voor de bittervoorn.

H1145 Grote modderkruiper

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting: De grote modderkruiper komt in het gebied voor in sloten met verlandingsvegetatie.

H1149 Kleine modderkruiper

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting: De kleine modderkruiper verkeert landelijk in een gunstige staat van instandhouding. De soort komt in Nederland algemeen en wijd verspreid voor. De soort deelt grotendeels het habitat met de bittervoorn en de grote modderkruiper. Bij het realiseren van de doelen voor deze soorten, zullen populaties van de kleine modderkruiper zich naar verwachting duurzaam kunnen handhaven.

H1318 Meervleermuis

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting: Het gebied fungeert als foerageergebied van de meervleermuis. Binnen en in de nabijheid van het gebied zijn kolonies aanwezig.

H1903 Groenknolorchis

Doel: Behoud omvang en kwaliteit biotoop voor behoud populatie.

Toelichting: De Weerribben levert voor de groenknolorchis waarschijnlijk de grootste bijdrage binnen het laagveenlandschap. Tijdelijke populaties in jonge (vroeger zwak brakke) verlandingsstadia zijn vrijwel verdwenen, maar dit geldt niet voor de populaties in habitattype H7140 overgangs- en trilvenen, *trilvenen* (subtype A).

Broedvogels

A021 Roerdomp

Doel: Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 10 paren.

Toelichting: De roerdomp is van oudsher een algemene broedvogel van vitaal, ten dele overjarig (water)rietland. In de periode 1980-95 broedden jaarlijks 9-18 paren (uitzondering hierop in 1987 5 paren na strenge winters). Na de strenge winter van 1995-96 viel de stand terug tot 6 paren. In de daarop volgende jaren trad eerst geen herstel op; jaarlijks werden 2-6 paren geteld. Pas in de periode 2001-2003 werd een herstel vastgesteld tot 8-9 paren. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Noordwest Overijssel ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A029 Purperreiger

Doel: Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 10 paren.

Toelichting: De purperreiger is van oudsher een talrijke broedvogel in verspreide vestigingen in overjarig rietland. Begin 80-er jaren broedden nog tientallen paren in het gebied (b.v. 1981 55 paren). Door verbossing en verdroging en door het verschijnen van de vos als predator is het aantal sterk teruggelopen. In de periode 1999-2003 broedden jaarlijks slechts 3-6 paren. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Noordwest Overijssel ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A119 Porseleinhoen

Doel: Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 30 paren.

Toelichting: De porseleinhoen is een broedvogel in sterk fluctuerende aantallen, samenhangend met het aanbod aan natte graslanden als geschikt habitat. In de periode 1981-2003 schommelde het aantal tussen 1 en 30 paar in jaren met een gunstige waterstand. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Het aangegeven niveau is bedoeld voor gunstige jaren. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Noordwest Overijssel ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A153 Watersnip

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 150 paren.

Toelichting: De watersnip is in de Weerribben van oudsher een broedvogel van natte hooilanden en vooral van pas gemaaid, plas-dras rietland. De Weerribben vormen één van de laatste bolwerken voor deze, in Nederland sterk in aantal achteruit gaande, broedvogel. In de periode 1992-1998 waren de aantallen min of meer stabiel. Daarna namen ze toe met de hoogste aantallen in 2003. Het gemiddeld aantal paren in de periode 1999-2003 wordt geschat op 160 paren. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is behoud van de populatie op het recente hoge niveau gewenst. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A197 Zwarte stern

Doel: Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 40 paren.

Toelichting: De zwarte stern is van oudsher een broedvogel van krabbenscheervelden, voorkomend met tientallen paren; begin 80-er jaren broedden jaarlijks 30-50 paren. Door het aanbod van nestvlotjes broeden tegenwoordig nog steeds ca. 20 paren (in de periode 1999-2003 15-28 paren; gemiddeld 22). Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst en herstel van de draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A292 Snor

Doel: Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 100 paren.

Toelichting: De snor is van oudsher een algemene broedvogel van vitaal, ten dele overjarig, (water)rietland. Ondanks een sterke achteruitgang broedden nog tientallen paren in het gebied (schatting voor de periode 1999-2003 80 paren). Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie gewenst. Door herstel van het broedhabitat kan het niveau van een sleutelpopulatie vermoedelijk weer bereikt worden. Het is daarmee één van de weinige gebieden in Nederland met deze potentie.

A295 Rietzanger

Doel: Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 900 paren.

Toelichting: De rietzanger is van oudsher een talrijke broedvogel van rietmoeras en rietruigte. In de Weerribben bevindt zich één van de grootste Nederlandse populaties. De schatting voor de periode 1999-2003 bedraagt 900 paren. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding met betrekking tot de populatie omvang, is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A298 Grote karekiet

Doel: Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 20 paren.

Toelichting: De grote karekiet is van oudsher een algemene broedvogel van vitaal, ten dele overjarig, (water)rietland. In de periode 1986-1994 broedden jaarlijks nog 17-24 paren. Door verdwijning van geschikt broedhabitat en in lijn met de landelijke teneur is de populatie sedertdien stelselmatig teruggelopen tot 3 paren in 2003. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is een flinke uitbreiding van de populatie gewenst. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Noordwest Overijssel ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.